

Bornholm (DK)

Regionen

Bornholm er en dansk ø i Østersøen, øst for Danmark, syd for Sverige, nordøst for Tyskland og nord for den vestligste del af Polen. Øens topografi består af dramatiske klippeformationer i nord, der skråner ned mod fyrre- og løvskove, landbrugsjord i midten og sandstrande i syd. Landbruget på Bornholm er domineret af specialiserede landbrug. Omkring en tredjedel af landbrugsarealet drives af svineproducenter, en tredjedel af planteavlere og en femtedel af mælkeproducenterne.

Målsætning

Den langsigtede vision for Bornholm er, at landbrugssektoren skal være klimaneutral og klimarobust. I *Contract Innovation Lab Bornholm* vil vi se på bidrag fra løsninger i forbindelse med arealforvaltning og optimale kontrakter til implementering af løsningerne. Et vigtigt aspekt for en mere bæredygtig forvaltning af landbrugslandskaberne er politikker og ordninger baseret på lokal dialog. CIL Bornholm vil se på forvaltningen af landbrugslandskaber og mulighederne for lokalt baseret gennemførelse af kontrakter ved hjælp af eksemplet med pleje af permanente græsarealer.

Metoder og resultater

Målene for landbrugssektoren på Bornholm blev udviklet/aftalt på de to første møder i CIL Bornholm. Det første møde blev arrangeret med de centrale aktører: landmændene (og projektpartnerne, der repræsenterer kommunen, rådgivningstjenesten og forskningen), det andet møde blev arrangeret bredere med landmænd og en bred vifte af lokale aktører som f.eks. ngo'er, myndigheder og politikere. Klimamålet er klima-neutralitet i 2050 på linje med målet for den nationale landbrugsorganisation. På det første møde blev der gennemført en SWOT-analyse af forskellige kontrakttyper i en workshop med alle deltagere. På det andet møde med næsten 60 deltagere kombinerede vi præsentationer i plenum med drøftelser i break-out-grupper, hvor vi identificerede relevante spørgsmål og barrierer og katalysatorer.

Kontakt CIL Bornholm

- Københavns Universitet
Erling Andersen ✉ eran@ign.ku.dk

Mulig kontraktløsning nr. 1 ("drømmekontrakt")

Carbon farming

Målsætning

Hovedformålet er at støtte et skift i produktionen til proteinafgrøder til konsum. Et ledsagende mål er, at landbrugerne opretholder eller skifter til mere klimaneutrale landbrugsmetoder og opretholder og øger kulstoflagrene i jord og vegetation. Kontrakterne vil desuden fokusere på landbrugspraksis, der øger landbrugets robusthed over for fremtidige klimaændringer.

Indsatser

- Conservation Agriculture
- Systemer med reduceret eller ingen jordbearbejdnig
- holistisk afgræsning
- Hegn

Kontrakttype

- PES/landbrugsmiljø- og klimaforanstaltninger

Kontrakt karakteristika

- Aktionsbaserede betalinger
- Kollektiv støtte (producentorganisationer)

Målrettede offentlige goder

Klima

Biodiversitet

Jord

Figur 1. Potentialet for at øge kulstofindholdet i jorden indgår i drømmekontrakten på Bornholm.

Aktører og struktur

Arbejdet med kontrakter i relation til klimamålene foregår i samarbejde med en ikke-anerkendt producentorganisation for proteinafgrøder til konsum. Det undersøges, om organisationen kan få administrativt ansvar i forbindelse med de udviklede kontrakter.

Kontraktens varighed

Ideel kontraktperiode: 5-10 år

Finansiering

Finansieringen er i øjeblikket uklar, da landmændene i CIL har afvist muligheden for finansiering gennem handel med CO2-certifikater. Muligheder, der er under overvejelse, er miljø- og klimabetalinger i landbruget under en producentorganisation eller, inddragelse af Conservation Agriculture og reduceret jordbearbejdning i et eco-scheme for Carbon farming under den fælles landbrugspolitik.

Kontrol og monitorering

På grund af et skift i mål og foranstaltninger i Contract Innovation Lab overvejer man i øjeblikket ikke at foretage kontrol og kontrol.

Forventede fordele

Sociale/økologiske fordele

- Skift til en mere plantebaseret kost (konsum)
- Reducerede emissioner og øget lagring af kulstof
- Forbedring af jordens sundhed og biodiversitet

Fordele for landmænd

- Nye markedsmuligheder
- Mere klimarobust landbrug (jordsundhed, modstandsdygtighed over for ekstreme vejrforhold osv.)

Mulig kontraktløsning nr. 2 ("drømmekontrakt")

Forvaltning af græsarealer

Målsætning

Hovedformålet med drømmekontrakten er at sikre en løbende tilpasning af forvaltningen af arealet med aftale for at sikre eller forbedre naturindholdet i dialog mellem landmændene og de relevante lokale myndigheder. Drømmekontrakten omfatter en levende forvaltningsplan, der er udarbejdet for det enkelte areal med aftale, og som fastlægger hovedprincipperne for forvaltningen. Der er ikke behov for kontrol af kontrakterne, da den løbende dialog mellem landbrugeren og de relevante lokale myndigheder sikrer, at principperne for forvaltningen følges.

Drømmekontrakten er en tilføjelse til den eksisterende foranstaltning vedrørende forvaltning af permanente græsarealer. I modsætning til den eksisterende foranstaltning, der gennemføres på nationalt plan, gennemføres drømmekontrakten på lokalt plan under hensyntagen til lokale prioriteter og lokal viden.

Indsatser

Plejegræsning og/eller andre former for forvaltning af græsarealer med henblik på at sikre eller forbedre naturindholdet.

Aktører og struktur

Myndighederne (Kommunen, Naturstyrelsen lokale enhed) vil blive inddraget mere i forvaltningen af drømmekontrakterne end i den nuværende ordning. De vil i dialog med landmændene udvikle og overvåge individuelle forvaltningsplaner og sikre, at forvaltningen er i overensstemmelse med hovedprincipperne. De planlagte kontrakter er individuelle, men et forum for udveksling af erfaringer er under overvejelse.

Kontraktens varighed

Kontraktens varighed er endnu ikke fastlagt, men der er en generel interesse for længerevarende kontrakter (10-20 år) blandt landbrugerne.

Finansiering

- Offentlig finansiering: nuværende miljøvenlige landbrugsordninger
- Betalingerne vil blive baseret på både drift og resultater
- Ingen højere pris for landbrugsprodukter

Kontrakttype

- PES/landbrugsmiljø- og klimaforanstaltninger

Kontrakt karakteristika

- Aktionsbaserede betalinger
- Resultatbaserede betalinger

Målrettede offentlige goder

Biodiversitet

Landskab

Kontrol og monitorering

- En kombination af drift og resultater vil blive overvåget på grundlag af individuelle forvaltningsplaner.
- Landmanden og de lokale myndigheder vil føre tilsyn 1-2 gange om året.
- Kontrollen er baseret på overholdelse af de fastlagte principper for forvaltningen af arealet med aftale.

Forventede fordele

Sociale/økologiske fordele

- Bevarelse af værdifulde landbrugslandskaber.
- Støtte til sikring eller forbedring af naturindholdet.
- Nogle af områderne vil omfatte initiativer vedrørende offentlig adgang.

Fordele for landmænd

- Mindre stive regler og mere dialog om driften.
- Betalinger i forbindelse med kontrakten samt græsning af husdyr.